

PESME⁷

BROD

1

Ploveći po mnogih mora bistroj vodi,
Ljuljanjem se cilja i teže oslobodih
Dok pod rujnom lunom s ajkulama plivah.
Otkad mi se jedro razdirati stalo,
Užad gnjiti što me držala uz žalo,
I vidik mi bleđi, dalji biva.

2

Otkad on izblede i dalek me svod ovim
Vodama prepusti po kojima plovim,
Duboko osećam: nestati mi treba.
Otkad znam da treba bez odbrane
U morima ovim da nestanem,
Toj vodi se prepustih bez gneva.

3

I dođoše vode, naplaviše
Životinje, u meni sve više
Njih se zbliži, u okrilju mom.
Nebo jednom pade kroz krov truo,
Tad sam ih u svakom uglu čuo,
Ajkulama bejah dobar dom.

⁷ Prevodioci ovog malog priređivačevog izbora pesama, Slobodan Glumac i Srdan Bogosavljević, označeni su inicijalima. (*Prim. prir.*)

4

Četvrtog se meseca u meni
Od algi sve drvo zazeleni –
Izgled mi se sav promeni pritom.
Zelen, dok mi utroba se njiše,
Sporo plovih, čak ne pateć više,
Bređ mesecom, ajkulom i kitom.

5

Galebima odmorište pružah,
Njih ni alge ne spasoh, nedužan.
Tonuć, biću pun, težak i trom.
Sad, u osmom mesecu, već curi
Voda u me sve češće. Drhturim.
Molim da sve priđe kraju svom.

6

*Stranci ribari su videli gde minu
Nešto što se, bližeć se, rasplinu.
Neki otok? Splav zanesen vodom?
Puno mrtvih stvari, algi, vode,
Od izmeta ptičjeg sjajno – ode,
Minu nešto, krupno, bledim svodom.*

(1919; S. G.)

APFELBEK ILI LJILJAN U POLJU

1

U blagu sjaju Jakob Apfelbek
Majčicu ubi i svog oca s njom
I zatvori ih u orman za rublje
I sam-samcit osta u domu svom.

2

Nebom oblaci stadoše se vući,
Vetrić se letnji oko kuće vio,
A on je sad sam sedeo u kući –
Pre sedam dana još je dete bio.

3

Prođoše dani, noć prođe takođe,
Sem koječeg, sve je kao što je bilo,
Kraj roditelja Jakob Apfelbek
čekaše, prosto, da dođe šta bilo.

4

Još mlekadžika u kuću donese
Mleko, slatko, hladno, što sveže miriše,
Što ne popije, Jakob to istrese,
Jer Jakob mnogo i ne pije više.

5

Prodavac novina još se teško vuče
Noseć novine, kad večer već hita,
Sa štropotom ih baci u sanduče,
Ali ih Jakob Apfelbek ne čita.

6

A kad zasmrdeše leševi po kući,
Jakob Apfelbek zaplaka i klonu,
I iseli se Jakob, jecajući,
I spavao je otad na balkonu.

7

Šta smrdi tako? Ja osećam smrad –
Prodavac novina reče jednog dana.
U blagu sjaju Jakob Apfelbek će:
To se oseća rublje iz ormana.

8

Šta smrdi tako? Ja osećam smrad –
Mlekađžika će što nosi kante pune.
U blagu sjaju Jakob Apfelbek će:
To teletina u ormanu trune.

9

A kad u orman jednom pogledaše,
Jakob Apfelbek je u blagu sjaju bio.
A kada su ga upitali: „Zašto?” –
„Ne znam”, Jakob će Apfelbek tad tio.

10

A sutradan će reći mlekađžika:
Da l' će to dete, pre il' posle, moći,
O da li Jakob Apfelbek će ikad
Na grob svojih jadnih roditelja doći?

(1919; S. G.)

O PENTRANJU PO DRVEĆU

1

Kad iz svojih voda uveče izlazite –
Jer treba da ste nagi i nežne kože i tela –
Popnite se još na svoje veliko drveće
Dok vetrić piri. Nebesa nek su bela.
Odaberite veliko drveće što uveče
Svoje krune njiše crno i polako!
I čekajte noć u njihovome lišću
Dok avet i šišmiš kraj vas proleću mrakom.

2

Mali tvrdi listovi u guštiku
Usecaju vam se u leđa koja čvrsto treba
Upreti u grane; tako se pentrate,
pomalo stenjući, kroz grane put neba.
Ala je lepo njihati se na stablu!
Al' ne njišite se kolenima više,
Budite stablu ko njegova kruna:
Već sto je leta pred noć ono njiše.

(1919; S. G.)

RAPORT O KRPELJU

*Knjigu napisao je,
Sit sam je ja:
Tu zapovedi stoje –
Tušta ih i tma.*

1

Kroz naše dečje snove,
u belom krevecu, gluh,
Jabučarom se čovek
u modrom vio ko duh.

2

Mi, u prašini, nice,
Videsmo: sedi. Krut.
Goluba miluje, licem
Ka suncu okrenut.

3

Krv kao krpelj siše,
Svakom je daru rad;
imaj *njega* i više
Nikog – inače jad.

4

Žrtvuješ li mu sate
Sreće, i radost svu
Više i ne zna za te
Kada si, bedan, na tlu.

5

Od šale ti u lice
Pljune; ako i tren
Trepnu ti trepavice –
Njegovog gneva si plen.

6

Dođe kad veče slazi:
Kroz prozor viri; čim
I tračak smeška spazi,
Odlazi, uvređen njim.

7

Ako se zaraduješ
Pa sine osmeh tvoj –
S njegovih orgulja čuješ
Pogrebni mračni poj.

8

Roni u nebo sinje
Podsmehne l' mu se ko,
A ipak je i svinje
Po liku stvorio svom.

9

Voli da sedi nad odrom
Više no bilo gde:
Vije se momak u modrom
Kroz vrele, poslednje sne.

(1919; S. G.)

BOŽJA VEČERNJA PESMA

Kad ga plavi vetar večeri probudi, Bog Otac vidi kako nebo iznad njega bleedi pa uživa u njemu.

Uši mu učas razgaljuje veliki kosmički koral, kojem se sav predaje:

Krik poplavljenih šuma koje će se utopiti.

Stenjanje starih mrkih brvnara kojima je teret nameštaja i ljudi prevelik.

Suvo kašljanje iscrpenih oranica kojima je oteta snaga.

Ispolinski trubež creva kojim poslednji mamut završi svoj mukotrpn i blaženi život na zemlji.

Plašljive molitve majki velikih ljudi.

Hula lednika belih Himalaja što se zabavljaju u ledenoj samoći.

I patnja Berta Brehta, kome nije dobro.

A istovremeno: lude pesme vodâ što rastu u šumama.

Tiho disanje usnulih ljudi koje uljuljkuju stare daske.

Ekstatično žamorenje žita, dugo molitvanje.

I divne pesme Berta Brehta, kome nije dobro.

(1920; S. G.)

VIZIJA U BELOM

1. Noću se budim sav znojtan od kašlja koji mi steže grlo. Soba mi je preuska. Puna je arhandela.
2. Znam to: odveć sam voleo. Odveć sam telesa punio, odveć narančastih nebesa proharčio. Treba me istrebiti.
3. Bela telesa, najnežnija među njima, pokrala su moju toplotu, otišla su okrupnjala od mene. Sad se ledim. Pokrivaju me s odviše posteljine, gušim se.
4. Podozrevam: hteće da me okade tamjanom. Soba mi je preplavljena svetom vodom. Kažu: imam svetovodenu bolest. A to je smrtonosno.
5. Moje dragane donose malčice kreča, u rukama koje sam ljubio. Ispostavljen mi je račun za narančasta nebesa, telesa i ostalo. Ne mogu da ga isplatim.
6. Više volim da umrem. – Oslanjam se o uzglavlje. Sklapam oči. Arhandeli pljeskaju.

(1920; S. G.)

PRVI PSALAM

1. Kako je zastrašujuće u noći konveksno lice crne zemlje!
2. Iznad sveta su oblaci, oni pripadaju svetu. Iznad oblaka nije ništa.
3. Usamljeno drvo u kamenjaru mora biti da ima osećanje kako je sve uzaludno. Ono još nikad nije videlo neko drvo. Nema drveća.
4. Uvek mislim: posmatraju nas. Guba jedine zvezde u noći pre no što nestane u bezdanu!
5. Topli vetar se još trudi oko povezanosti, katolik.
6. Izgledam vrlo usamljen. Nemam strpljenja. Naš ubogi brat Bogtiplatio rekao je o svetu: ništa on ne radi.
7. Putujemo velikom brzinom prema jednom sazvežđu u Mlečnom putu. Veliki je mir na licu Zemlje. Srce mi prebrzo kuca. Inače je sve u redu.

(oko 1920; S. G.)

DRUGI PSALAM

1. Pod suncem boje puti, koje obasjava istočno nebo četiri dana posle ponoći, pod gomilom vetra što ih svojim udarima pokriva kao pokrovom, livade od Fisena do Pasave razvijaju svoju propagandu za životnu radost.
2. S vremena na vreme vozovi puni mleka i putnika presecaju mora pšeničnih polja; ali vazduh ostaje nepokretan oko njih što protutnje, i svetlost između velikih okamenotina, i podne nad nepomičnim poljima.
3. Spodobe u poljima, tamnogruda čudovišta poročnog izgleda, polaganim pokretima rade za bledolike u okamenotinama, kao što je predviđeno u papirima.
4. Jer Bog je stvorio zemlju da rađa hleb i dao nam tamnogrude da hleb stigne do stomaka, pomešan s mlekom krava, koje je on stvorio. Ali čemu tu vetar, divan u krošnjama?
5. Vetar pravi oblake, da bude kiše na oranicama, da se stvori hleb. Hajdemo sad da pravimo decu od želje za hlebom, da bi hleb bio pojeđen.
6. Leto je. Skerletni vetrovi uzbuđuju ravnice, mirisi su krajem juna bezmerni. Ogromne utvare nagih iskeženih ljudi putuju u velikim visinama prema jugu.
7. U kolibama je noćno svetlo lososove boje. Slavi se vaskrsnuće puti.

(1920; S. G.)

RONDO NEZAPOSLENIH

Ne bude l' drva ko sekō,
Pekar hleb peći neće.
Ne bude l' hleb ko pekō,
Pomreće drvoseče.

Pomru li drvoseče,
Za koga će se peći?
A ako se hleb ne peče,
Drvo se neće seći.

(1929/1930; S. G.)

POHVALA UČENJU

Uči i ono najjednostavnije! Za one
Čije je vreme došlo
Nikada nije prekasno!
Nauči azbuku! To nije dovoljno, ali
Nauči je! Nemoj da ti je mrsko!
Počni! Ti moraš sve da znaš!
Ti moraš preuzeti vođstvo!

Uči, čoveče u utočištu!
Uči, čoveče u zatvoru!
Uči, ženo u kuhinji!
Uči, šezdesetogodišnjake!
Ti moraš preuzeti vlast.
Idi u školu, beskućniče!
Naoružaj se znanjem, ti što se smrzavaš!
Gladniče, dograbi knjigu: ona je oružje.
Ti moraš preuzeti vođstvo.

Ne ustručavaj se da pitaš, družel!
Ne dozvoli da te ni u šta uvere,
Proveri sam!
Što ne znaš sam,
To i ne znaš.

Proveri račun,
Ti ćeš ga plaćati.
Stavi prst na svaki iznos,
Pitaj: otkud ovaj ovde?
Ti moraš preuzeti vođstvo.

(1933; S. G.)

MUŠTERIJA

Ja sam stara žena.
Kad se Nemačka probudila,
Smanjena je socijalna pomoć. Moja su mi deca
S vremena na vreme davala poneku paru. Ali više nisam mogla
Gotovo ništa da kupim. U prvo sam vreme
išla zato ređe u radnje u kojima sam ranije svaki dan kupovala.
Ali jednog dana razmislih, i onda sam
Ponovo išla svakog dana do pekara, do piljarice,
Kao stara mušterija.
Brižljivo sam birala namirnice,
Nisam uzimala više no ranije, ali ni manje,
Stavljala zemičke kraj hleba i luk kraj kupusa i tek kad bi
Sabrali, uzdahnula bih
I počela da prebiram ukrućenim prstima po svom kožnom buđelaru
I priznavala bih, mašući glavom, da nemam dovoljno novca
Da platim one malenkosti, i izlazila bih
Iz radnje mašući glavom, naočigled svih mušterija.
Mislila sam:
Ako se svi mi koji ništa nemamo
Ne budemo pojavljivali tamo gde su namirnice izložene,
Moglo bi se pomisliti da nam ništa ne treba,
Ali ako budemo dolazili a ništa ne budemo mogli da kupimo,
Znaće se kako nam je.

(1934; S. G.)

PITANJA RADNIKA KOJI ČITA

Ko je sagradio sedmovratu Tebu?
U knjigama stoje imena kraljeva.
Jesu li kraljevi dovlačili kamene blokove?
A više puta razarani Vavilon –
Ko ga je toliko puta podizao? U kojim su kućama
Lime, blistave od zlata, živeli graditelji?
Kuda su ono veče kad je bio završen Kineski zid
Otišli njegovi zidari? Veliki je Rim
Pun slavluka. Ko ih je podigao? Nad kime li su to
Trijumfovali cezari? Jesu li u mnogoopevanoj Vizantiji
Postojale za njene žitelje samo palate? I u legendarnoj su Atlantidi
One noći kad ju je progutao okean
Davljenici urlikom dozivali svoje robove.

Mladi Aleksandar osvojio je Indiju.
On sam?
Cezar je potukao Gale.
Zar s njim nije bio bar neki kuvar?
Filip Španski je plakao kad mu je mornarica
Potonula. Zar niko drugi nije plakao?
Fridrih Drugi je pobedio u sedmogodišnjem ratu. Ko je
Pored njega pobedio?

Svaka stranica po jedna pobeda.
Ko je zgotovio pobjedničku gozbu?
Svaki deset godina po jedan velikan.
Ko je snosio troškove?
Toliko izveštaja.
Toliko pitanja.

(1935; S. G.)

ŠTO DA SE POMINJE MOJE IME?

1

Nekad sam mislio: U daleka vremena
Kad se budu raspale kuće u kojima živim
I istrunuli brodovi kojima sam plovio,
Moje će se ime još pominjati
Sa drugima.

2

Zato što sam hvalio ono što je korisno
A u moje vreme je važno za neuzvišeno,
Zato što sam se borio protiv religija,
Zato što sam se suprotstavljao tlačenju ili
Iz nekog drugog razloga.

3

Zato što sam bio za ljude i što sam
Njima sve poveravao, ukazujući im tako poštovanje,
Zato što sam pisao pesme i obogaćivao jezik,
Zato što sam učio praktičnom ponašanju ili
Iz bilo kakvog drugog razloga.

4

Zato će se, mislio sam, moje ime još pominjati,
Na nekom kamenu će
Moje ime stajati, iz knjiga će se
U nove knjige prešampavati.

5

Ali danas sam
Saglasan s tim da ono bude zaboravljeno.
Zašto bi se ko raspitivao za pekara ako ima dosta hleba?
Zašto bi
Bio slavljen sneg što se otopio
Kad predstoji novo padanje snega?
Zašto bi

Bilo prošlosti kad postoji
Budućnost?

6

Zašto bi se
pominjalo moje ime?

(1936; S. G.)

MOJ BRAT JE BIO PILOT

Moj brat je bio pilot,
Pismo mu jednom stiže,
On spremi vojnički sanduk
I na put k jugu se diže.

Moj brat je osvajač, prostor
Narodu našem nedostaje,
Dobiti zemlju – san je koji
Oduvek u nas traje.

Prostor što brat ga osvoji leži
U stenju Gvadarame planine:
Metar osamdeset u duž ima,
A metar i po dubine.

(1937; S. G.)

BUDINA PARABOLA O KUĆI KOJA GORI

Gautama, Buda, učio je
O točku pohlepe na koji smo razapeti i preporučivao
Da se oslobodimo svih prohteva
I tako bez želja stupimo u Ništa koje je nazivao Nirvanom.
Jednog dana učenici ga upitaše:
Kakvo je to Ništa, učitelju? Svi bismo mi
Da se oslobodimo prohteva, kao što preporučuješ, ali kaži nam
Je li to Ništa, u koje ćemo potom stupiti,
Nešto poput one istovetnosti sa svime oko nas,
Kad čovek leži u vodi, laka tela, u podne,
Gotovo bez misli, leno leži u vodi, ili kao kad tone u san,
Jedva još svestan da poravnava pokrivač,
Jer brzo tone, da li je, dakle, to Ništa
Jedno radosno, dobro Ništa, ili je pak to tvoje
Ništa prosto samo jedno Ništa, hladno, prazno i beznačajno?
Ćutao je Buda, ćutao, a onda nehajno reče:
Nema odgovora na vaše pitanje.
Ali uveče, kad su oni već otišli,
Još je sedeo Buda pod hlebnim drvetom pričajući drugima,
Onima koji nisu ništa pitali, ovu parabolu:
Tu nedavno videh jednu kuću. Gorela je. Plamen je
Lizao krov. Priđoh i videh
Da u njoj još ima ljudi. Stadoh na vrata i viknuh im
Da je plamen uhvatio krov i pozvah ih
Da brzo izađu. Ali njima
Kao da se nije žurilo. Jedan me upita,
Dok mu je jara već prljila obrve,
Kako je napolju, da ne pada kiša,
Nije li vetrovito, ima li tamo još koja kuća,
I slično. Ne odgovorivši,
Izađoh. Ovi će, pomislih,
Izgoreti pre no što prestanu da pitaju. Zaista, prijatelji,
Kome tle pod nogama još ne gori toliko da bi ga pre
Zamenio za ma kakvo drugo negoli tu da stoji, tome
Nemam šta da kažem. Tako Gautama, Buda.
Ali i mi, što više nismo zabavljeni veštinom trpljenja,
Nego što se, pre, bavimo veštinom netrpljenja i što dajemo svakojake predloge
Ovozemaljske prirode, i što učimo ljude
Da svrgnu svoje ovozemaljske mučitelje, smatram da onima
Koji, premda vide eskadrile bombardera kapitala kako nailaze, još predugo zapitkuju

Kako to mislimo ovo, kako zamišljamo ono,
Šta će posle preokreta biti s njihovim kasicama za štednju i svečanim čakširama, –
Nemamo šta da kažemo.

(1937; S. G.)

SPALJIVANJE KNJIGA

Kad je režim naredio da se knjige sa štetnim gledištima
Javno spale, i kad su posvuda
Volovi gonjeni da kola s knjigama
Dovlače do lomača, jedan
Prognani pesnik, jedan od najboljih, pregledajući
Spisak spaljenih, užasnut otkri da su
Njegove knjige zaboravljene. Pohita pisaćem stolu
Nošen gnevom, i napisa pismo vlastodršcima.
Spalite me! – napisa perom koje je brzalo po papiru. – Spalite me!
Ne činite mi to! Ne izostavljajte me! Ta zar nisam
U svojim knjigama uvek pisao istinu? A sad
Postupate prema meni kao prema lažovu! Naređujem vam:
Spalite me!

(1938; S. G.)

O PROPASTI LJUBAVI

Vaše su matere rađale u bolovima, ali vaše žene
Začinju u bolovima.

Više nije važno da
Ljubavni čin uspe. Spajanje se postiže i dalje, ali
Taj zagrljaj je zagrljaj rvača. Žene su
podigle ruku u znak odbrane, dok ih
Obujmljuju oni što ih poseduju.

Seoska mlekarica, čuvena
Sa svoje sposobnosti da u zagrljaju
Oseti užitak, podrugljivo gleda
Svoje zlosrećne sestre u samurovini
Kojima plaćaju svaki put kad podignu negovanu zadnjicu.
Strpljivi zdenac
Što je napajao tolika silna pokolenja
S užasom gleda kako mu poslednji rod
S podmuklim izrazom otima napitak.

To zna svaka životinja. Među ovima se
To smatra posebnim umećem.

(1938; S. B.)

O, SLASTI ZAPOČINJANJA

O, slasti započinjanja! O, rano jutro!
Prva travo, kad već kao da se zaboravilo
Šta je to zeleno! O, prva stranice knjige,
Očekivane, puna iznenađenja! Čitaj
Polako, prebrzo će se
Nepročitani deo stanjiti! I prvi mlazu vode
U oznojeno lice! Sveža
Hladna košuljo! O, početku ljubavi! Pogledu što odlutaš!
O, početku rada! Ulje kojim puniš
Hladnu mašinu! Prvi zahvate i prvi bruju
Motora što pali! I prvo uvlačenje
Dima što puni pluća! I ti,
Nova misli!

(1939; S. G.)

HOLIVUDSKE ELEGIJE

I

Selo Holivud stvoreno je po predstavi
Kuju ovde imaju o raj. Ovde su
Izračunali da bog,
Kome su potrebni raj i pakao, ne mora
Da stvara dva poretka, nego
Samo jedan, to jest raj. A on
Siromašnima, neuspešnima služi
Kao pakao.

II

Kraj mora stoje petrolejski tornjevi. U klancima
Bele se kosti ispirača zlata. Njihovi su sinovi
Sagradili holivudske fabrike snova.
Četiri grada
Puna su petrolejskog mirisa
Filmova.

III

Grad je nazvan po anđelima
I posvuda se susreću anđeli.
Mirišu na petrolej i nose zlatne uloške
I s modrim podočnjacima
Svskog jutra hrane pisce u svojim barama za plivanje.

IV

Ispod zelenih biber-stabala
Muzičari izlaze na ulično vaćarenje, dvojica po dvojica
S piscima. Bah
Ima gudački kvartet u džepu. Dante vrcka
Suvom stražnjicom.

V

Anđeli Los Anđelesa
Umorni su od smeškanja. Uveče
Kupuju, iza tržnica voća,
U očajanju, bočici
S mirisom spola.

VI

Iznad četiri grada kruže lovački avioni
Odbrane u velikoj visini
Da smrad pohlepe i bede
Ne bi prodro do njih gore.

(1942; S. G.)

O POLIVANJU BAŠTE

O, orošavanje bašte, da se zelenilo osokoli!
Zalivanje žednih stabala! Daj što više vode. I
Ne zaboravi šiblje, pa ni ono
Bez bobica, ni ono što je, iznureno,
Ostalo škrto. I nemoj da mi previdiš
Korov među cvećem, isto tako
Žedan. Ne zalivaj samo
Sveži travnjak, ni samo onaj oprljeni:
Osveži i golo tle.

(1942; S. G.)

KADA JE DOBITNIK NOBELOVE NAGRADE TOMAS MAN DAO ZA PRAVO ENGLEZIMA I AMERIKANCIMA DA ZBOG ZLOČINA HITLEROVOG REŽIMA DESET GODINA ŠIBAJU NEMAČKI NAROD 1943.

I

Samo vi šibajte išibane!
Šibajte u ime zloduha!
Šibajte u ime duha!

S rukama u sparušenom krilu
Begunac zahteva smrt pola miliona ljudi.
Za njihove žrtve zahteva
Kaznu od deset godina. Trpeljive
Trebaju šibati.

Nobelovac zatražio od krstonoše
Da golim rukama napadne svoje naoružane mučitelje.
Štampa nije objavila odgovor. Sad
Uvređeni traži šibanje
Raspetog.

II

Da bi ime teško stotinu hiljada dolara
Pridobio za stvar namučenog naroda,
Obučeni pisac svoje svečano odelo,
Uz naklon se
Približi bogatašu.

Jednostavnim ga rečima navesti na
Milostivu izjavu o narodu,
Podmititi ga ulagivanjem
Ne bi li učinio dobro delo.
Lukavo mu predočiti
Da se čestitost isplati.

Nepoverljivo ga saslušati Slavljenu.
U trenu
Razmotri mogućnost da ga i ovde slave.

Zapiši, prijatelju moj, da smatram svojom dužnošću
Da učinim štogod za narod. Žurno
Zapisa pisac dragocene reči, žudno
Podiže pogled, tražeći još, ali ugleda još samo leđa
Slavljenoga na pragu. Prepad
Beše propao.

III

A na tren se i
Molilac zbuni
Jer ga je sužanjstvo
Bolelo, ma gde naišao na njega.

A onda, shvativši
Da ovaj propali čovek
Živi od svoje propalosti, a da narod
Samo smrt zavređuje ako propadne,
Umiren ode kući.

(1942; S. B.)

NA VEST O KRVAVOM PIRU KONZERVATIVACA U GRČKOJ

Usred najvećeg smrada
Izriču se najveće reči.
Čime da zatvori uši
Onaj što mora da drži zatvoren nos?

Da topovi nisu promukli,
Rekli bi: to radimo zarad reda.
Da kasapin ima vremena,
Rekao bi: Ja sam nesebičan.

Kad su moji zemljaci, znalci Helena,
Proterani s homerovskih polja,
Gde su tragali za maslinovim uljem i stadima,
Oslobodioci se vratiše iz boja,
A u njihovim gradovima stolovaše novi gospodari.

Između topova promoliše glave trgovci.

(1944; S. B.)

NEULOV LJIVE GREŠKE KOMISIJE ZA UMETNOST

Pozvani na sednicu Akademije umetnosti,
Najviši činovnici komisije za umetnost dadoše svoj obol
Lepom običaju da se priznaju greške
Te promrmljaše da i oni
Priznaju izvesne greške. Upitani
koje su to greške, nisu, doduše, nikako mogli
Da se prisete određenih grešaka. Sve što im je
Odbor Akademije prebacio – i nije
Bila baš neka greška, jer je Komisija za umetnost
Suzbijala samo bezvredna dela, pa čak ni njih
Nije baš suzbijala, nego ih samo nije potpomagala.
I tako, uprkos upornom razmišljanju,
Nisu mogli da se prisete određenih grešaka, ali su ipak
Žestoko tvrdili
Da su počinili greške – kao što je već običaj.

(1953; S. G.)

NISU TAKO MISLILI

Kad je Akademija umetnosti od plitkoumnihi vlasti
Zatražila slobodu umetničkog izraza
Čuo se jauk i vrisak u bližoj okolini
Ali je sve nadglasio
Zaglušujući aplauz
S onu stranu granice sektora.

Sloboda, odjekivalo je. Sloboda umetnicima!
Sloboda svima unaokolo!
Sloboda eksploatatorima! Sloboda ratnim huškačima!
Sloboda ruskim kartelima! Sloboda Hitlerovim generalima!
Polako, dragi moji!

Judin poljubac radnicima
Prethodi Judinom poljupcu umetnicima.
Palikuća što vuče flašu benzina
Ceri se dok se približava
Akademiji umetnosti.

A mi zahtevamo slobodu laktova,
I to ne da bismo ga zagrlili, već da bismo mu
Izbili flašu iz prljave ruke.
Čak i najplići umovi
U kojima mir stanuje
Draži su umetnostima od onog ljubitelja umetnosti
Koji je i ljubitelj ratnog umeća.

(1953. S. B.)

ZAMENA TOČKA

Sedim na ivici drumu.
Vozač menja točak.
Nerado sam tamo odakle dolazim.
Nerado sam tamo kuda se vozim.
Zašto zamenu točka posmatram
S nestrpljenjem?

(1953; S. G.)

Izvornici: Bertolt Breht, *Izabrane pesme*, priređivač i prevodilac: Slobodan Glumac (Beograd: Nolit, 1979) i Bertolt Breht, *Pecaroš kamenja: pesme, proza, eseji: 1933–1956*, priređivač i prevodilac: Srdan Bogosavljević (Novi Sad: Svetovi, 1996).